

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K

J M É N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Jana Vyklického a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, proti rozhodnutím žalované ze dne 2. 1. 2012 č. j. 3667/11, 3676/11, 3677/11, 3680/11, 3682/11, 3685/11, 3686/11, 3687/11, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 2. 2013, č. j. 5 A 126/2012 – 41,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**

II. Žádnému z účastníků **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále „stěžovatel“) podal žalobu proti shora označeným rozhodnutím České advokátní komory a domáhal se jejich zrušení. Uvedenými rozhodnutími nebyl stěžovateli určen advokát k poskytnutí právní služby podle § 18 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii. Žalovaná uvedla v odůvodnění napadených rozhodnutí, že pokud stěžovatel žádá o poskytnutí právní služby bezplatně nebo za sníženou odměnu, je povinen současně s podáním návrhu na zahájení řízení prokázat své majetkové poměry způsobem odpovídajícím vyhlášce č. 276/2006 Sb. Stěžovateli je tato podmínka dobře známa, neboť ke dni vydání rozhodnutí mu již bylo určeno více než 240 advokátů. Proto také žalovaná nevyzývala stěžovatele k doplnění podání a stěžovateli advokáta neurčila.

V žalobě stěžovatel zejména namítal, že vydaná rozhodnutí jsou nezákonná, protože všechna obsahují stejné formální odůvodnění a z různých (podrobně vyličených důvodů) představují akt svévole. V reakci na výzvu Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) k zaplacení soudního poplatku požádal stěžovatel o osvobození od soudních poplatků.

Usnesení Městského soudu v Praze

Městský soud stěžovateli usnesením napadeným kasační stížností nepřiznal osvobození od soudních poplatků.

Městský soud nejprve konstatoval, že jsou mu z jeho úřední činnosti dostatečně známy majetkové poměry stěžovatele a že nepochybuje o tom, že stěžovatel je nemajetný. Existují však jiné důvody pro nepřiznání osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel totiž podle názoru městského soudu zneužívá osvobození od soudních poplatků a jeho úspěšné žádosti o osvobození od soudních poplatků jak v řízení o žalobách, tak v řízení o kasačních stížnostech, jej povzbuzují k další procesní aktivitě, která nijak nesvědčí ani o snaze dobrat se vyřešení sporné právní otázky, ani o tom, že stěžovatel vůbec bere na zřetel rozhodnutí soudů, jež mu opakovaně z týchž důvodů nevyhověly. Městský soud uvedl, že eviduje u stěžovatele 326 žalob (z toho 149 nerozhodnutých), které v naprosté většině napadají rozhodnutí České advokátní komory, případně její nečinnost nebo nezákonný zásah. Zpravidla tyto spory vycházejí ze žádosti o bezplatnou právní službu podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii pro podání ústavní stížnosti proti rozhodnutím civilních a správních soudů. Městský soud dále popisuje opakovaný stereotypní průběh těchto sporů.

Městský soud vychází z toho, že samotný údaj o množství sporů vedených stěžovatelem nesvědčí o samoučelnosti jeho žalob, pro posouzení žádosti o osvobození od soudních poplatků je však podstatný samotný způsob, jakým stěžovatel své soudní spory vede a jaká je jejich podstata. Soud dospěl k závěru, že v projednávané věci je žaloba ze strany stěžovatele pouze šikanózním výkonem práva. Námitky stěžovatele opět pouze vyjadřují nelibost vůči správnímu orgánu a poukazují na četné vady rozhodnut, přičemž však jde o vady smyšlené, resp. stěžovatelova tvrzení nesvědčí ani tak o skutečných pochybeních správního orgánu jako o stěžovatelově přesvědčení, že správní orgán je proti němu zaujat, postupuje vůči němu svévolně a šikanózně, aplikuje neúčinné a ústavně nekonformní předpisy apod. Stěžovatel v projednávané věci nesplnil povinnost prokázat své majetkové poměry za účelem posouzení žádosti o bezplatnou právní službu žalovanou. Soud v tomto ohledu spolu se žalovanou považuje za zbytečné vyzývat stěžovatele k doplnění potřebných údajů. Pro stěžovatele by to byla pouze další příležitost, jak polemizovat se žalovanou a opět kritizovat její postup, což ostatně činí v žalobě.

Městský soud konstatoval, že smyslem řízení a jednotlivých návrhů v případě stěžovatele tak již není ochrana jeho práv, ale postupně se jím stává samotné vedení sporu, původní smysl vedení pře ustupuje do pozadí a motivací pro další proces je tento proces samotný. Stěžovateli nelze upřít právo napadat u soudu úkony správního orgánu, nelze však také přehlédnout způsob, kterým tak stěžovatel činí. Pokud stěžovatel hodlá svá práva vymáhat soudní cestou, a to v takovém rozsahu a způsobem, jak byl výše popsán, je třeba po něm spravedlivě požadovat, aby soudní řízení vedl s vědomím existence nákladů řízení.

pokračování

S ohledem na počet sporů, které stěžovatel vede, a na samoučelnou povahu některých uplatněných procesních návrhů je třeba jeho žádost o osvobození od poplatku považovat za zneužití institutu osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s.

Kasační stížnost

Kasační stížností ze dne 26. 2. 2013 stěžovatel brojí proti tomuto usnesení městského soudu. Stěžovatel namítá, že městský soud uvažuje o návrhu na zahájení řízení v minulém čase, proto má výrok na č. l. 41 za rozhodnutí v procesu konečné. Usnesení je také podle názoru stěžovatele „svévolným aktem“ soudu, neboť odpovídajícím způsobem neshrnuje žalobní důvody. Soud podle názoru žalobce „implicitně“ předpokládá, že nebude posuzovat, zda jsou žalobní návrhy zjevně neúspěšné, čímž ignoruje platný procesní předpis.

Dále stěžovatel namítá, že odůvodnění soudního rozhodnutí není závazné, odůvodnění proto nenahrazuje výrok rozhodnutí. Městský soud se podle názoru stěžovatele snaží stěžovatele skandalizovat. Přitom stěžovatel se necítí být povinen vyvracet „klevety“ šířené v rozhodnutí městského soudu. Stěžovatel namítá, že odepřít osvobození od soudních poplatků přes nedostatek prostředků je možné tehdy, pokud je žaloba zjevně neúspěšná. Městský soud přitom uzavírá, že důvodem neosvobození je povaha sporů, které stěžovatel vede. Soud znemožňuje dosáhnout navrhovateli ochrany před rozhodnutími České advokátní komory.

Podle názoru stěžovatele městský soud obchází zákon, pokud odmítá vydat rozsudek, ač by byl zamítavý. Soud tím de facto posuzuje žalobní tvrzení „bez práv účastníka řízení“. Svěvolí městského soudu spatřuje stěžovatel v tom, že tvrzené vady rozhodnutí hodnotí jako smyšlené s odůvodněním, že jsou smyšlené. Soud též podle názoru stěžovatele odpovídajícím způsobem neposoudil jedinou žalobní námitku, ač hodnotí, že žaloba je neúspěšná. Nedůvodnost žaloby odůvodňuje doslovným opisem odůvodnění napadených správních aktů. V žalobě se podle názoru stěžovatele tvrdí příkrý nesoulad vyhlášky Ministerstva spravedlnosti se zmocněním v zákoně, což městský soud ignoruje a předstírá spolu s Českou advokátní komorou opak.

Posouzení Nejvyšším správním soudem

Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížnostními důvody. Přitom neshledal vady uvedené v ust. § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. S přihlédnutím k charakteru napadeného usnesení netrval Nejvyšší správní soud na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele v řízení advokátem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, dostupný na www.nssoud.cz). Přestože stěžovatel důvody kasační stížnosti nepodřadil pod důvody uvedené v § 103 odst. 1 s. ř. s., je možno z obsahu kasační stížnosti seznat, že stěžovatel uplatňuje důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem.

Nejvyšší správní soud nejprve konstatuje, že použití minulého času v odůvodnění

rozhodnutí napadeného kasační stížností nemohlo mít žádný vliv na zákonnost tohoto rozhodnutí městského soudu, neboť představovalo pouhou logickou prezentaci děje, který se odehrál v minulosti. Z hlediska přezkoumání předmětného usnesení městského soudu je zcela nepodstatné, jaký čas byl v odůvodnění rozhodnutí městského soudu použit.

Dále je třeba zdůraznit, že kasační stížností napadené usnesení městského soudu není rozhodnutím ve věci samé, kterým by bylo rozhodováno o stěžovatelské žalobě. Usnesením městského soudu se zabývá toliko posouzením, zda stěžovatel splňuje podmínky pro přiznání osvobození od soudních poplatků. Podle judikatury Nejvyššího správního soudu musí být jedním z hledisek při rozhodování o přiznání osvobození od soudních poplatků vždy také posouzení případného svévolného uplatňování práva navrhovatelem. Nejvyšší správní soud zde odkazuje na svůj rozsudek ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 – 91, z něhož odkazuje na část argumentace: *„Má-li soud v každém jednotlivém případě vážit konkrétní specifické okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele, musí se v rámci tohoto postupu zabývat i otázkou, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem. Jakkoliv § 36 odst. 3 s. ř. s. oproti § 138 odst. 1 o. s. ř. výslovně nereprobuje osvobození účastníka řízení od povinnosti platit soudní poplatek v případě „svévolného uplatňování práva“, úvaha v naznačeném smyslu musí být imanentní součástí posouzení specifických okolností žádosti a individuálních poměrů žadatele a uplatní se tedy i v soudním řízení správním.“* (Závěry tohoto rozsudku byly potvrzeny také usnesením Ústavního soudu ze dne 20. 7. 2010, sp. zn. I. ÚS 1556/10, dostupným na <http://nalus.usoud.cz>

Městský soud se tedy správně zabýval také povahou sporu vedeného stěžovatelem, kterou v hrubých rysech popsal, aniž by se však zabýval žalobními námitkami stěžovatele. Věcné posouzení žalobních námitek stěžovatele by mělo své místo teprve v meritorním rozhodnutí ve věci. Usnesení, kterým se rozhoduje o přiznání či nepřiznání osvobození od soudních poplatků však rozhodnutím ve věci není. Proto nelze usnesení městského soudu napadenému kasační stížností vytknout, že neobsahuje shrnutí žalobních bodů nebo že se nezabývá v žalobě tvrzeným nesouladem vyhlášky Ministerstva spravedlnosti se zmocněním v zákoně. Městský soud rovněž charakterizoval stěžovatelem v žalobě namítané vady rozhodnutí žalované jako „smyšlené“, resp. upřesnil, že „žalobcova tvrzení nesvědčí ani tak o skutečných pochybeních správního orgánu jako o žalobcově přesvědčení, že správní orgán je proti němu zaujat, postupuje vůči němu svévolně a šikanózně, aplikuje neúčinné a ústavně nekonformní předpisy, a tak podobně“. Tímto charakterizováním stěžovatelských námitek se však městský soud nevyjádřil k jejich důvodnosti, pouze tak ilustroval charakter vedeného sporu.

Nejvyšší správní soud také pro úplnost dodává, že není zřejmé, proč stěžovatel namítá, že odůvodnění rozhodnutí nenahrazuje jeho výrok. V projednávané věci městský soud rozhodoval o stěžovatelské žádosti o osvobození od soudních poplatků a tomu také výrok kasační stížností napadeného usnesení odpovídá. Jak bylo vysvětleno výše, rozhodnutí městského soudu napadené kasační stížností není rozhodnutím ve věci samé a ani jej svým odůvodněním nenahrazuje a nahrazovat nemůže.

Důvodem pro zamítnutí stěžovatelské žádosti o osvobození od soudních poplatků nebyla jakákoli úvaha o zjevné neúspěšnosti jeho žaloby, jak plyne i z odůvodnění

pokračování

napadeného usnesení na str. 2 a 3, nýbrž šikanózní postup stěžovatele jak v předcházejících řízeních před městským soudem, tak v nyní projednávané věci, a kverulatorní charakter jeho sporů.

Podle názoru Nejvyššího správního soudu nelze popis šikanózního postupu stěžovatele v soudních řízeních jím vedených považovat za skandalizaci stěžovatele. Obstrukční postup stěžovatele v jím vedených řízeních je ostatně znám z úřední činnosti i zdejšímu soudu (srov. např. argumentaci usnesení zdejšího soudu ze dne 8. 8. 2012, č. j. 8 As 71/2012 – 13, které se týkalo stěžovatele a je mu proto známo).

Usnesení městského soudu též neznemožňuje stěžovateli domáhat se ochrany před rozhodnutími žalované, resp. dosáhnout rozhodnutí ve věci samé. Z kontextu celé projednávané věci a napadeného usnesení městského soudu pouze vyplývá, že stěžovatel bude v dalším řízení povinen nést, i přes svou nemajetnost, náklady tohoto řízení včetně soudních poplatků, a to v příčinné souvislosti s šikanózním způsobem vedení sporu. O tuto situaci se tedy stěžovatel zasloužil výhradně sám. Městský soud správně zdůraznil, že se nejedná o ojedinělý případ, protože takto stěžovatel postupuje i v jiných věcech vedených u městského soudu. Vyslovený závěr městského soudu rovněž není ústavně nekonformní. Např. v usnesení ze dne 17. 8. 2000, sp. zn. IV ÚS 271/2000 Ústavní soud konstatoval, že *je-li soudem rozhodováno k návrhu účastníka řízení o osvobození od soudního poplatku podle § 138 odst. 1 o. s. ř., je účelem tohoto rozhodování posouzení poměrů účastníka, jakož i svévole nebo zřejmé bezúspěšnosti při uplatňování nebo bránění práva.*

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s.

O nákladech řízení o kasační stížnosti vůči stěžovateli rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží. Toto právo by náleželo žalovanému, protože však žalovaný náhradu nákladů nežádal, a případné vzniklé náklady ani jinak ze spisu nevyplývají, Nejvyšší správní soud náhradu nákladů žalovanému nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. října 2013

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu